Minnet av vår far

Elsa och Ingvar på väg mot Väderön 1973.

Min far, Ingvar Svensson, föddes på gården Romperöd i Glimåkra 29 juli 1919 som äldste son till Rut och Manfred Svensson. Han ansågs sjuklig och förutspåddes ett kort liv, vilket dock inte besannades. Min far blev en gammal man till åren, men inte till sinnet. Han var 91 år ung när han avled 2011-02-17. Redan som barn var han nyfiken, envis, okuvlig, omtänksam och fylld av upptäckarlust om jag har förstått familjeanekdoterna rätt. Han trivdes inte med tidiga och regelbundna vanor och hade alltså inte några bra förutsättningar för lantbruket. Hans lillebror Mats tog över fädernegården i stället och far fick läsa vidare till jägmästare på Skogshögskolan. Han fick så småningom anställning på Skogsvårdsstyrelsen som biträdande länsjägmästare i dåvarande Kristianstads län.

Som 17-åring började han samla fjärilar och det intresset höll i sig till hans död. Det sista han gjorde under sin slutliga, 11-dagars sjukhusvistelse i Kristianstad var att skriva årsrapporten för 2010:s fjärilsfångst. Jag hämtade hans bärbara dator till sjukhuset så fort han klarade att tänka igen efter det akuta insjuknandet.

Jag har lärt mig mycket av min far:

Man ska vara systematisk och noggrann med det som är betydelsefullt för en själv. Har man ett dåligt minne behövs det system för att hålla ordning på tankar och saker.

Det är viktigt att ifrågasätta och bilda sig en egen uppfattning. Han ansåg att auktoriteter inte med nödvändighet har rätt. Han var en typisk göing på så sätt. Ifrågasättandet har naturligtvis inneburit att vi inte alltid varit överens. Vi har haft många och långa diskussioner där ingen har velat ge sig. Men med åren har det blivit allt svårare för mig att reta upp honom med mina åsikter. Jag inbillar mig att vi båda blivit tolerantare med åren.

Det lönar sig inte att vara rädd. Möt din rädsla

i stället. Far ansåg att det som var obehagligt eller skrämmande var det som växte till en rolig historia. Ett minne för livet.

"Var alltid nyfiken, annars får du inget veta." Far ville bli en upptäcktsresande som James Cook eller Sven Hedin i sin ungdom. Han såg sig själv som en upptäcktsresande i sitt eget land, när han utforskade Sveriges småfjärilsfauna.

Undvik att skada din omgivning. Tänk på att vara rädd om miljön. Redan på 60-talet upphörde besprutningen av fruktträden i Österslöv. Det blev många år med mask i äpplena.

Familjen är viktig! Far glömde aldrig en födelsedag. Han ringde från sjukhuset den 16/2, dagen före hans död, för att gratulera sonsonen Niklas på 26-årsdagen. Det hördes på rösten att han inte mådde så bra, men enligt telefonkontakt med ansvarig avdelningssköterska var han pigg och skämtade när hon tittade till honom strax därefter. Nio timmar senare var han död. Han dog av ett brustet, inoperabelt aortaaneurysm, enligt obduktionen.

Jag tycker att min far fick ett rikt liv fyllt av mening. Jag önskar att alla fick leva så! Han sa ofta de sista 30 åren: "Nu är jag så gammal att jag kan göra som jag vill". Jag tycker att nu kan jag ta över detta motto eftersom jag nått samma ålder och eftersom jag är den äldsta arvingen. När det gäller min far så har han alltid gjort som han velat. Åldern har aldrig spelat någon roll. Jag saknar att få vara med honom i skog och mark. Jag saknar att få tala med honom. Jag saknar hans envishet och livsvisdom.

Jag vill avsluta med ord från den brasilianske biskopen Dom Helder Camara:

Jag älskar att betrakta dig,
hundraåriga träd,
översållat av knoppar och skott,
som vore du tonåring.
Lär mig hemligheten
med att åldras så,
öppen mot livet, mot ungdom och drömmar,
med vissheten
att både ungdom och ålderdom
bara är steg
mot evigheten.

Elisabet Blomdahl

Landet runt med far

Ingvar Svensson finkammade stora delar av vårt avlånga land i sitt trägna sökande efter nya arter och lokaler. Det gjorde att barnen, Elisabet och jag, fick göra bekantskap med miljöer som är få andra förunnade: Vi anträdde en episk bandvagnsexpedition till Sveriges nordligaste fjäll Pältsan 1964! Vi flög till det mystiska Moskva och det sägenomspunna Samarkand i samband med världskongressen 1968! Många unika upplevelser, inser man i efterhand, även om det då tedde sig som en helt normal och självklar uppväxt som barn till en engagerad entomolog.

Man tränade också sitt tålamod! Det hände ständigt att det stannades till längs vägen, och vi fick vänta en timme eller två på innan något oansenligt buskage inventerats färdigt...

Till en början företogs sommarens expeditioner med husvagn dragen av Oplar: stora tjusiga bilar, men också bräckliga skönheter! De höll bara ett par år i taget. Men för all del, de fick kanske vara med om annat än att bara kryssa runt Stortorget... Sedermera fortsatte resorna med husbil, först en blå Volkswagenbuss och decenniet senare en vit Westphalia, som fortfarande är i bruk. Även om bussen också fick sina blessyrer, när den och Ingvar välte på en fjällväg i Jämtland under sista sommarexpeditionen 2010. Den snart 91-årige föraren undkom förstås utan en skråma...

När husvagnen avlösts av husbil på sjuttiotalet vart barnen äldre och därefter blev det mest fru Elsa som följde med på somrarna. Hon bidrog under många år med nödvändigt stöd, genom matlagning och annan marktjänst, för att Ingvars samling och gärning skulle bli så omfattande som den till slut blev. På äldre dagar orkade Elsa inte följa med så ofta längre, på grund av högt blodtryck och åldersdiabetes. Men det blev ändå ett par sommarutflykter tillsammans under de allra sista åren, en till Norrland och en till Gotland, och då stod Ingvar för matlagningen.

Elsa

Elsa Svensson föddes 1924 och blev 85 år. Hon var lärare till yrket men också en produktiv konstnär. Som äldst av 17 syskon från ett hemman utanför Haparanda blev sommarens resor ofta möjligheter att besöka hemtrakter och sys-

kon, vilka annars befann sig i andra änden av Sverige (sett från hemmet i Österslöv i Skåne).

När Elsa på allvar tog upp oljemålandet i slutet av 60-talet gjorde hon tavlorna på plats, vilket syns på fjällmotiv från perioden, där svärmar av knott och bromsar kunde fastna i färgen. I längden blev det dock opraktiskt med otorkade pannåer och dukar på resan, speciellt sedan husvagnsutrymmet krympt till den betydligt trängre husbussen. Därefter fick skisser i akvarell utgöra underlag för oljemålningar, som sedermera färdigställdes hemma.

Elsa var utan tvekan ett nödvändigt stöd för Ingvars verksamhet som entomolog, men livet med Ingvar var också nödvändigt för Elsas konstnärsskap. Utan fjärilarna hade Elsa förmodligen helst suttit hemma i trädgården och målat blommor... Det gjorde hon också bra, men hennes mer säregna verk har naturen som motiv, i synnerhet fjällvärlden och Gotland med dess raukar. Där kom hennes unika färgkänsla och dramatiska skulpturalitet till sin rätt.

Väggarna inne i huset i Österslöv har varit fyllda med tavlor, och det blev de tidigt. Huvuddelen av Elsas senare, och mest intressanta produktion, ställdes därför undan i skåp, okända för omvärlden. Fram till augusti 2011, när en minnesutställning i Österslövs bygdegård sågs av runt 300 besökare!

Ingvar fångade naturens underverk med håv, Elsa med pensel!

Det som Ingvar alltid beskrev som sin mest lyckade fångst var emellertid när Elsa Markinhuhta (som hon hette då, modersmålet var meänkieli) drogs till en märkligt stark nattlampa i Norrbotten något år efter kriget... Det var i samma trakt som Ingvar Svensson gjorde praktik för att bli jägmästare...

Det är många år sen nu. Det blev många fler resor genom Sverige, i dess fulla längd. Och i minsta detalj!

Sten Svensson

Episk expedition till Pältsa 1964.